

Ortak Tematik Bilgi Notu

Avrupa Tutuklama Emri ve Temel Haklar AİHM ve ABAD İçtihatları

(Son güncelleme tarihi: 31.08.2024)

İşbu bilgi notu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (“Mahkeme” veya “AİHM”)¹ Yazı İşleri Müdürlüğü ve Avrupa Birliği Temel Haklar Ajansı tarafından, Avrupa Birliği (“AB”) hukuku ile Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin (“AİHS” veya “Sözleşme”) etkileşim içinde olduğu seçilmiş alanlardaki içtihatları sunmaya yönelik ortak bir çalışmanın parçası olarak hazırlanmıştır.

I. Avrupa Tutuklama Emri

Avrupa tutuklama emri (“EAW”), 13 Haziran 2002 tarihli ve 2002/584/JHA sayılı Avrupa tutuklama emri ve Üye Devletler arasındaki teslim usulleri hakkında [Çerçeve Karar](#) (bundan böyle “Çerçeve Karar” olarak anılacaktır)² ile oluşturulmuştur. Çerçeve Karar, 2004 yılında yürürlüğe girmiş ve Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi’ne³ dayanan eski çok taraflı iade sisteminin yerini almıştır. EAW, ceza kovuşturmasının yapılması veya özgürlükten yoksun bırakan bir cezanın veya güvenlik tedbirinin infazı amacıyla talep edilen bir kişinin yakalanması ve teslim edilmesini sağlamak amacıyla bir Üye Devlet (emri çıkaran) tarafından diğer bir Üye Devletin (emri uygulayacak) adli makamlarına yönelik bir adli karardır⁴.

Üye Devletler arasındaki karşılıklı tanıma ve güven ilkelerine dayanarak, emri uygulayacak makamlar ilke olarak EAW’yi uygulamakla, yani talep edilen kişiyi yakalamak ve teslim etmekle yükümlüdür⁵. Bununla birlikte, Çerçeve Kararı, Avrupa Birliği Antlaşması’nın 6. maddesinde yer alan ve Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı’nda⁶ (bundan böyle “Şart” olarak anılacaktır) yansıtılan temel haklara ve temel hukuki ilkelere saygı gösterme yükümlülüğünü değiştirme etkisine sahip olamaz.

Şart’ın 47. maddesinin uygulanabilirliğini kabul eden AB kanun koyucusu, şüpheli ve sanıkların usuli haklarına ilişkin direktiflere ([ceza yargılaması yol haritası](#) olarak adlandırılır) EAW usulünü de dâhil etmiştir.

¹ Bu notun içeriği Mahkeme için bağlayıcı değildir. Bu tercüme, Avrupa Konseyi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin onayı ile yayımlanmıştır ve sadece **Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığının** sorumluluğu altındadır.

² 13 Haziran 2002 tarihli ve 2002/584/JHA sayılı EAW ve Üye Devletler arasındaki teslim usulleri hakkında Konsey Çerçeve Kararı (JO L 190, s. 1).

³ Suçluların İadesine İlişkin Avrupa Sözleşmesi, 13 Aralık 1957 tarihinde Paris’te imzaya açılmıştır.

⁴ Çerçeve Kararı’nın 1. maddesinin 1. fıkrası.

⁵ Çerçeve Kararı’nın 2, 6 ve 10. paragrafları ve 1. maddesinin 2. fıkrası.

⁶ Çerçeve Kararı’nın ve 12. paragrafı ve 1. maddesinin 3. fıkrası. Avrupa Birliği Antlaşması’nın 6. maddesinin 1. fıkrası uyarınca Şart’ın AB antlaşmaları ile aynı değere sahip olduğu unutulmamalıdır. Talep edilen kişilerin temel haklarına ilişkin daha fazla bilgi için bk. [European Arrest Warrant proceedings - Room for improvement to guarantee rights in practice](#), AB Temel Haklar Ajansı (FRA), 2024.

II. EAW ve Sözleşme Arasındaki Etkileşimler: Sözleşme İlkeleri

Sözleşme'ye taraf Devletler, Avrupa Birliği hukukunu uygularken, Sözleşme'ye taraf olurken özgürce üstlendikleri yükümlülüklerle tabi olmaya devam ederler⁷. Ancak bu yükümlülükler, AİHM tarafından [Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi/İrlanda](#)⁸ kararında ortaya konan, [Michaud/Fransa](#)⁹ kararında geliştirilen ve Avrupa tutuklama emrine¹⁰ uygulanan eşdeğer koruma karanesi ışığında değerlendirilmelidir.

Yukarıda belirtilen kararlarda ortaya konan ilkelerin uygulanmasında, Avrupa Birliği hukuku tarafından öngörülen temel haklara riayet edilmesini denetleme mekanizmasının tam potansiyelini geliştirebilmiş olması koşuluyla, Devletlerin yalnızca Avrupa Birliği'ne katılımlarından kaynaklanan yasal yükümlülükleri yerine getirirken Sözleşme'nin gerekliliklerine uydukları yönünde bir karine vardır¹¹. Bu karine, bununla birlikte, Mahkeme'nin Sözleşme tarafından güvence altına alınan hakların korunmasının açıkça yetersiz olduğunu tespit etmesi halinde belirli bir davada çürütülebilmektedir¹².

Mahkeme, Avrupa'da bir özgürlük, güvenlik ve adalet alanı oluşturulmasını ve bu amaçla gerekli araçların kabul edilmesinin, ilke olarak, Sözleşme kapsamında meşru olduğu kanaatine varmaktadır¹³. Dolayısıyla Mahkeme, EAW sisteminin tek başına Sözleşme'ye aykırı olmadığı kanaatindedir¹⁴. Mahkeme ayrıca, EAW sisteminin merkezinde bulunan karşılıklı tanıma mekanizmasının etkililik hedefini dikkate almaktadır. Bununla birlikte Mahkeme, bu mekanizmanın temel hakların aleyhine olacak şekilde "otomatik ve mekanik" olarak uygulanmadığını doğrulamalıdır¹⁵.

Dolayısıyla, Avrupa Birliği'ne üye bir Devletin mahkemeleri, başka bir Avrupa Devleti tarafından verilen bir EAW'nin uygulanması için öngörülen mekanizma gibi, Avrupa Birliği hukuku tarafından oluşturulan bir karşılıklı tanıma mekanizmasını uygulamaya çağrıldığında, Sözleşme tarafından korunan haklarda açıkça herhangi bir yetersizlik bulunmaması halinde, bu mekanizmayı tam olarak yürürlüğe koymalıdır¹⁶. Öte yandan, Sözleşme tarafından güvence altına alınan bir hakkın korunmasında "açıkça bir yetersizlik" olduğunu ve Avrupa Birliği hukukunun bu yetersizliğin telafi edilmesini mümkün kılmadığını iddia eden ciddi ve dayanaklı bir şikâyetle karşılaşmaları halinde, bu mahkemeler yalnızca Birlik hukukunu uyguladıkları gerekçesiyle bu şikâyeti değerlendirmekten feragat edemezler¹⁷. Bu durumda, Sözleşme uyarınca Avrupa Birliği hukuku kurallarını okumak ve uygulamak onların görevidir¹⁸.

⁷ [Avotiņš/Letonya](#) [BD], no. 17502/07, § 101, 23 Mayıs 2016.

⁸ [Bosphorus Hava Yolları Turizm ve Ticaret Anonim Şirketi/İrlanda](#) [BD], no. 45036/98, AİHM 2005-VI.

⁹ [Michaud/Fransa](#), no. 12323/11, AİHM 2012.

¹⁰ [Bivolaru ve Moldovan/Fransa](#), no. 40324/16 ve 12623/17, 25 Mart 2021.

¹¹ Yukarıda anılan [Avotiņš](#), § 105.

¹² Yukarıda anılan [Michaud](#), § 103.

¹³ Yukarıda anılan [Avotiņš](#), § 113.

¹⁴ [Pirozzi/Belçika](#), no. 21055/11, § 60, 17 Nisan 2018.

¹⁵ Yukarıda anılan [Avotiņš](#), § 116.

¹⁶ Yukarıda anılan [Bivolaru et Moldovan](#), § 102.

¹⁷ Yukarıda anılan [Avotiņš](#), § 116.

¹⁸ Yukarıda anılan [Pirozzi](#), § 64 ve yukarıda anılan [Bivolaru et Moldovan](#), § 103.

III. Avrupa Birliği Adalet Divanı (“ABAD”) ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi’nin Avrupa Tutuklama Emrine İlişkin İçtihatları

A. İşbirliği Konusunda Pozitif Usul Yükümlülüğü (Sözleşme’nin 2. maddesi/Şart’ın 2. maddesi)

AİHM, [Romeo Castaño/Belçika](#), no 8351/17, 9 Temmuz 2019

Olay ve olgular - Başvuranın babası, ETA terör örgütüne mensup olduğunu iddia eden bir komando tarafından İspanya’da gerçekleştirilen bir saldırıda öldürülmüştür. Olaylara karıştığından şüphelenilen N.J.E kaçmış ve Belçika’ya yerleşmiştir. N.J.E. hakkında ceza kovuşturması amacıyla teslim edilmesini talep eden üç Avrupa tutuklama emri, 2004, 2005 ve 2015 yıllarında bir İspanyol sorgu hâkimi tarafından düzenlenmiş ve Belçika makamlarına gönderilmiştir. Belçika mahkemeleri, Avrupa tutuklama emrinin uygulanmasının N.J.E.nin temel haklarını ihlal edeceğine inanmak için ciddi nedenler olduğu gerekçesiyle söz konusu EAW’leri uygulamayı reddetmiştir.

Hukuki değerlendirme - Sözleşme’nin 2. maddesi (usul yönü): Başvuranlar, Mahkeme önünde, Belçika makamlarının EAW’leri uygulamayı reddetmesinin N.J.E. aleyhinde ceza kovuşturması yapılmasını engellediğinden ve bunun da Sözleşme’nin 2. maddesinden doğan usule ilişkin yükümlülüğün ihlali anlamına geldiğinden şikâyetçi olmuşlardır.

Mahkeme, N.J.E.nin İspanya’daki tutukluluk koşulları nedeniyle karşılaşıcağı insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele riskinin, Avrupa tutuklama emrini uygulamayı reddetmek için meşru bir gerekçe teşkil edebileceği kanaatine varmıştır. Bununla birlikte böyle bir riskin yeterli olgusal temellere dayanması gerekmektedir. Somut olayda, Belçika mahkemeleri, güncel ve detaylı bir inceleme yapmadan ve gerçek ve bireyselleştirilmiş bir risk tespit etmeye çalışmadan temel olarak uluslararası raporlara dayanmıştır. Bu nedenle söz konusu EAW’leri uygulamaya ilişkin ret kararları yeterli olgusal temellere dayanmamıştır. Mahkeme, Belçika’nın Sözleşme’nin 2. maddesinden doğan işbirliği yapma konusundaki usuli yükümlülüğünü yerine getirmediği sonucuna varmıştır. Bununla birlikte Mahkeme, bunun Belçika Hükümeti’nin İspanya makamları tarafından çıkarılan Avrupa tutuklama emirlerini uygulama yükümlülüğü anlamına gelmediğini ve Belçika makamlarının, N.J.E.nin İspanya makamlarına teslim edilmesi durumunda, Sözleşme’nin 3. maddesine aykırı muamele görme riskiyle karşı karşıya kalmamasını sağlama yükümlülüğünü hiçbir şekilde ortadan kaldırmadığını belirtmiştir.

Sonuç - Sözleşme’nin 2. maddesinin ihlali

AİHM, [Gray/Almanya](#), no. 49278/09, 22 Mayıs 2014

Olay ve olgular - Başvuranın babası, bir Alman doktor tarafından yapılan tıbbi bir hata sonucu Birleşik Krallık’ta ölmüştür. Birleşik Krallık ve Almanya makamları doktor hakkında cezai kovuşturma başlatmıştır. Birleşik Krallık’ta bir mahkeme, doktor hakkında bir EAW çıkarmış ancak doktorun aynı zamanda Alman makamları tarafından aynı olaylarla mahkûm edildiği gerekçesiyle bu tutuklama emrinin uygulanması Alman makamları tarafından reddedilmiştir. Sonuç olarak, Birleşik Krallık’taki ceza soruşturması düşürülmüştür.

Hukuki değerlendirme - Sözleşme’nin 2. maddesi (usul yönü): Başvuranlar özellikle, Alman makamlarının doktorun orada yargılanması için Birleşik Krallık’a iade edilmesini reddetmesinden şikâyetçi olmuşlardır.

Mahkeme, Almanya’da yürütülen ceza yargılamasının, soruşturma makamlarına başvuranların babasının ölüm nedenini belirleme ve doktorun sorumluluğunu tespit etme imkânı verdiğini kaydetmiştir. Mahkeme, başvuranların aslında doktorun, cezanın daha ağır olabileceği Birleşik

Krallık'ta değil Almanya'da mahkûm edilmiş olmasından şikâyetçi olduklarını değerlendirmiştir. Bununla birlikte, Sözleşme'nin 2. maddesinin usul yönü, belirli bir Devletin iç hukuku uyarınca kovuşturulan üçüncü bir tarafa belirli bir cezanın verilmesine ilişkin bir hak veya yükümlülük içermemektedir. Ceza yargılamasına ek olarak, somut olayda Alman makamları tarafından 2. madde kapsamındaki usul yükümlülüğünü yerine getirebilecek başka soruşturmalar da yürütülmüştür.

Sonuç - Sözleşme'nin 2. maddesinin ihlal edilmemesi

B. İnsanlık Dışı ve Aşağılayıcı Muamele Riski (Sözleşme'nin 3. maddesi/Şart'ın 4 ve 19. maddeleri)

AİHM, [Bivolaru ve Moldovan/Fransa](#), no. 40324/16 ve 12623/17, 25 Mart 2021

Olay ve olgular - Fransız makamları iki EAW uygulamış ve Romanya vatandaşı olan ve biri İsveç'te mülteci olarak tanınan başvuranları, Romanya'da mahkûm edildikleri hapis cezasını çekmeleri için Romanya makamlarına teslim etmiştir.

Hukuki değerlendirme - Sözleşme'nin 3. maddesi: Başvuranlar, Avrupa tutuklama emirlerinin uygulanarak Romanya makamlarına teslim edilmelerinin, bu durumun kendilerini ceza infaz kurumlarındaki tutukluluk koşulları nedeniyle insanlık dışı ve aşağılayıcı bir muameleye maruz bıraktığı gerekçesiyle, Sözleşme'nin 3. maddesini ihlal ettiğini iddia etmişlerdir.

1. İkinci başvuranla ilgili olarak

Mahkeme, eşdeğer koruma karinesinin somut olayda geçerli olup olmadığını doğrulamıştır. Mahkeme, ABAD tarafından yorumlandığı şekliyle, Avrupa tutuklama emrine ilişkin Çerçeve Kararı tarafından öngörülen emri çıkaran Devlet (somut olayda Romanya) insanlık dışı ve aşağılayıcı tutukluluk koşullarına maruz kalma yönünde gerçek bir bireysel risk bulunması halinde EAW'nin uygulanmasını reddetme yükümlülüğünün emri uygulayan Devlete hareket alanı bırakmadığını değerlendirmiştir. Bu noktada Çerçeve Kararı'nın yorumlanmasına ilişkin ciddi bir zorluk bulunmaması nedeniyle, eşdeğer koruma karinesinin uygulanmasının ikinci koşulunun yerine getirilmesi için ABAD'a ön karar için başvurusu gerekli değildi. Mahkeme dolayısıyla, eşdeğer koruma karinesinin somut olayda geçerli olduğu sonucuna varmıştır.

Bununla birlikte Mahkeme, somut olayda 3. maddenin ihlaline ilişkin gerçek bir risk bulunduğunu değerlendirmiştir. İlk olarak, kişisel alana ilişkin tutukluluk koşulları, Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edildiğine dair güçlü bir karineye yol açmıştır. İkinci olarak, tutukluluk koşullarının diğer yönleri Romanya makamları tarafından kalıplaşmış bir şekilde ifade edilmiş ve Fransız makamları tarafından değerlendirilmemiştir. Üçüncü olarak, başvuranın, gerektiği takdirde, emri uygulayan Devletteki koşullarla aynı veya daha iyi koşullara sahip bir ceza infaz kurumunda tutulmasına yönelik tavsiye, insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleye ilişkin gerçek bir riski ortadan kaldırmak için yeterli değildi. Bu durum, belirli bir kurum için böyle bir riskin değerlendirilmesini mümkün kılmıyordu ve Fransız makamlarının sahip olduğu bilgilere göre, çok sayıda ceza infaz kurumu Mahkeme tarafından öngörülen standartlara uygun tutukluluk koşulları sunmuyordu. Mahkeme, somut olayda, temel hakların korunmasında, eşdeğer koruma karinesini çürütecek nitelikte açık bir yetersizlik olduğu sonucuna varmıştır. Dolayısıyla Mahkeme, ikinci başvuranla ilgili olarak, Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edildiğini tespit etmiştir.

Sonuç - İkinci başvuranla ilgili olarak Sözleşme'nin 3. maddesi ihlali

2. Birinci başvuranla ilgili olarak

a) Başvuranın mülteci statüsüne bağlanacak sonuçlar

Fransız mahkemesinin davayı ön karar için ABAD'a göndermeyi reddetmesi sonucunda, dava ile ortaya çıkan sorunun Avrupa Birliği hukuku kapsamında temel hakların korunması ve bunun

ABAD'ın hiçbir zaman karar vermediği 1951 Cenevre Sözleşmesi tarafından sağlanan koruma ile ilişkisi konusunda gerçek ve ciddi bir soru olmasına rağmen, AİHM eşdeğer koruma karinesinin geçerli olmadığına karar vermiştir.

Mahkemeye göre, İsveç makamları tarafından başvurana mülteci statüsü verilmesi, başvurana mülteci statüsü verildiği sırada, İsveç makamlarının, başvuranın kendi ülkesinde zulüm görme riski altında olduğuna dair yeterli kanıt bulunduğunu değerlendirdiğini göstermiştir, ancak bu durum tek başına, başvuranın emri çıkararak Devlete teslim edilmesi durumunda, emri uygulayan Devlet tarafından Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlal edilmesine yol açmaz. Mahkeme, emri uygulanan Devletin, kararını verirken, başvuranın teslim edilmesi durumunda insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele riskine maruz kalıp kalmayacağını değerlendirmesi gerektiğine hükmetmiştir. Mahkeme, somut olayda, Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlalinin teşkil eden gerçek bir zulüm riskinin bulunduğunu nitelendirmek ve dolayısıyla EAW'nin uygulanmasını reddetmek için yeterli olgusal temel bulunmadığı kanaatine varmıştır.

b) Emri veren Devletteki tutukluluk koşulları

Mahkeme, ikinci başvurana ilişkin aynı gerekçeleri izleyerek, somut olayda eşdeğer koruma karinesinin şikâyetin bu bölümü için de geçerli olduğunu değerlendirmiştir. Bununla birlikte Mahkeme, başvuran tarafından sunulan unsurların daha fazla inceleme gerektirmediğine ve somut olayda Sözleşme'nin 3. maddesinin ihlaline ilişkin gerçek bir riskin tespit edilemediğine karar vermiştir. Dolayısıyla, somut olayda, emri uygulayan adli makam tarafından sağlanan temel hakların korunmasında, eşdeğer koruma karinesini çürütebilecek açık bir yetersizlik görülmemiştir.

Sonuç - Birinci başvurana ilişkin olarak Sözleşme'nin 3. maddesi ihlal edilmemesi

AİHM, [Ighaoua ve diğerleri/Birleşik Krallık](#) (k.k.), no. 46706/08, 13 Mart 2014

Olay ve olgular - Dava, İtalyan makamları tarafından başvuranlar aleyhine çıkarılan Avrupa tutuklama emirlerinin Birleşik Krallık makamları tarafından uygulanmasıyla ilgilidir.

Hukuki değerlendirme - Sözleşme'nin 3. maddesi: Başvuranlar, Avrupa tutuklama emirlerinin uygulanmasının kendilerini, Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı olarak işkence ve insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele riskiyle karşı karşıya kalacakları Tunus'a sınır dışı edilme riskine maruz bıraktığından şikâyetçi olmuşlardır.

Mahkeme, başvuranların aynı zamanda Sözleşmeciler bir Devlet olan aracı bir ülkeye teslim edilmelerinin, emri uygulayacak Devletin, başvuranların sınır dışı eden makama teslim edilmeleri halinde Sözleşme'nin 3. maddesine aykırı muameleyle maruz kalmayacaklarını doğrulama sorumluluğunu etkilemediğine karar vermiştir. İtalyan makamları tarafından Tunus'a sınır dışı edilme riski, başvuranların teslim edildiği sırada bilinen gerçekler temelinde değerlendirilmelidir. Mahkemeye göre, AB Üye Devletleri arasında polis ve adli işbirliği tedbirlerinin temelini oluşturan karşılıklı güvene belirli bir ağırlık verilmelidir. Bu, Mahkemenin, Avrupa Konseyine üye devletlerin uluslararası hukuktan doğan yükümlülüklerine riayet edeceklerine dair genel varsayımını yansıtmaktadır. Mahkeme, somut olayın koşullarında, başvuranların, İtalyan makamlarının antlaşma yükümlülüklerine riayet ettiği yönündeki karineyi çürütecek unsurlar sunmadıkları kanaatine varmıştır.

Sonuç - Kabul edilemezlik (Açıkça dayanaktan yoksunluk)

ABAD, 5 Nisan 2016 tarihli karar, [Aranyosi ve Căldăraru](#), C-404/15 ve C-659/15 PPU, EU:C:2016:198

Olay ve olgular - C-404/15 sayılı davada, bir Macar sorgu hâkimi, Macaristan'da hakkında cezai kovuşturma yapılabilmesi için bir Macar vatandaşı hakkında iki adet EAW çıkarmıştır. C-659/15 PPU sayılı davada, bir Romanya mahkemesi, ehliyetsiz araç kullanmaktan verilen bir yıl sekiz aylık hapis cezasının Romanya'da infaz edilebilmesi için bir Romanya vatandaşı hakkında EAW çıkarmıştır. Söz konusu iki kişinin Almanya'da bulunması nedeniyle, EAW'lerin uygulanıp uygulanmayacağını incelemek Alman makamlarına düşmekteydi.

Bremen Bölge Yüksek Mahkemesi (Almanya), ilgili kişilerin sırasıyla Macaristan ve Romanya ceza infaz kurumlarında tabi tutulabilecekleri tutukluluk koşullarının, başta Şart'ın 4. maddesi olmak üzere, temel hakları ihlal ettiğine karar vermiştir. Alman mahkemesi davayı Adalet Divanı'na havale etmiş ve bu gibi durumlarda, EAW'lerin uygulanmasının reddedilip edilemeyeceğini veya reddedilmesi gerekip gerekmediğini ya da emri veren Üye Devletin tutukluluk koşullarının temel haklara uygun olduğunu doğrulamasını sağlayacak bilgileri elde etmesi şartına bağlanıp bağlanamayacağını sormuştur.

Hukuki değerlendirme - ABAD, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele veya cezaların mutlak olarak yasaklanmasının AB hukuku tarafından korunan temel haklardan biri olduğunu hatırlatmıştır. Dolayısıyla, emri uygulamaktan sorumlu makamın, emri veren Üye Devlette tutuklu bulunan kişilere yönelik insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleyle ilişkin gerçek bir risk olduğuna dair unsurlara sahip olması halinde, söz konusu makam ilgili kişiyi teslim etmeye karar vermeden önce bu riski değerlendirmelidir. Bununla birlikte ABAD, böyle bir riskin ilgili Üye Devletteki genel tutukluluk koşullarından kaynaklandığı durumlarda, bu riskin tespit edilmesinin tek başına Avrupa tutuklama emrinin yerine getirilmesinin reddedilmesine yol açamayacağını belirtmiştir. İlgili kişinin, kendisi için öngörülen tutukluluk koşulları nedeniyle gerçekten böyle bir riskle karşı karşıya kalacağına inanmak için ciddi ve kanıtlanmış gerekçeler olduğunu göstermek gerekmektedir. ABAD, böyle bir riskin varlığını değerlendirmek için, tutuklama emrini uygulamaktan sorumlu makamın, tutuklama emrini veren makamdaki, ivedilikle, tutuklama koşullarına ilişkin gerekli tüm bilgileri sağlamasını istemesi gerektiğini belirtmiştir. Verilen bilgiler veya elindeki diğer bilgiler ışığında, tutuklama emrini uygulamaktan sorumlu makam, tutuklama emrinin konusu olan kişiye yönelik insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleyle ilişkin gerçek bir risk bulunduğunu tespit ederse, tutuklama emrinin uygulanması, böyle bir riskin varlığını ortadan kaldıracak daha fazla bilgi elde edilene kadar ertelenmelidir. Böyle bir riskin varlığının makul bir süre içinde ortadan kaldırılamaması halinde, söz konusu makam teslim prosedürünün sona erdirilip erdirilmeyeceğine karar vermelidir.

ABAD, 25 Temmuz 2018 tarihli karar, [Generalstaatsanwaltschaft \(Macaristan'da tutukluluk koşulları\)](#), C-220/18 PPU, EU:C:2018:589

Olay ve olgular - Bir Macar mahkemesi, Macaristan'da bir yıl sekiz ay hapis cezasını çekmek üzere bir Macar vatandaşı hakkında EAW çıkarmıştır. Söz konusu kişinin Almanya'da bulunması nedeniyle, EAW'yi incelemek Alman makamlarının göreviydi.

Almanya Bremen Bölge Yüksek Mahkemesi, Macaristan'da mevcut tutukluluk koşulları göz önüne alındığında, ilgili kişinin Macar makamlarına teslim edilip edilemeyeceğini sorgulamıştır. Bu mahkeme, kişinin Şart'ın 4. maddesi anlamında insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye maruz kalma riskini doğuracak şekilde Macaristan'daki tutukluluk koşullarında sistemsel veya genel eksiklikler bulunduğunu gösteren unsurlara sahip olduğu kanaatine varmıştır.

Hukuki değerlendirme - ABAD, ilk olarak, emri veren Üye Devlet, temel haklar çerçevesinde tutukluluk koşullarının hukuka uygunluğunun gözden geçirilmesi için başvuru yolları sağlasa dahi, emri uygulayacak adli makamların, söz konusu kişinin teslim edilmesine ilişkin kararlarının, bu kişiyi söz konusu koşullar nedeniyle insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye maruz bırakmayacağından emin olmak amacıyla, ilgili her bir kişinin durumuna ilişkin bireysel bir inceleme gerçekleştirmesi gerektiğini belirtmiştir.

ABAD ikinci olarak, Avrupa tutuklama emrine konu olan bir kişinin teslim edilmesine karar vermesi istenen adli makamların, somut ve kesin bir şekilde, somut olayın koşullarında, söz konusu kişinin emri veren Üye Devlette insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye maruz kalacağına dair gerçek bir risk olup olmadığını değerlendirmesi gerektiğini hatırlatmıştır. ABAD bu bağlamda, bu makamların yalnızca ilgili kişinin fiilen tutulmasının öngörüldüğü ceza infaz kurumlarındaki tutukluluk koşullarını incelemeleri gerektiğini belirtmiştir.

ABAD üçüncü olarak, emri uygulayacak adli makamın yalnızca ilgili kişinin somut ve kesin tutukluluk koşullarını doğrulaması gerektiğine hükmetmiştir. Dolayısıyla, dini ibadet, sigara içme imkânı, kıyafetlerin temizlenmesine ilişkin düzenlemeler ve hücre pencerelerine ızgara veya panjur takılması, ilk bakışta, tutuklulukla ilgili olmayan hususlardır. Her hâlükârda, emri veren adli makamdan tutukluluk koşulları hakkında acil olarak ek bilgi talep edilmesini gerekli gören emri uygulayacak adli makam, bu soruların sayısı ve kapsamının Avrupa tutuklama emrinin işleyişini aksatmamasını sağlamalıdır.

Dördüncü olarak, emri veren adli makamın, ilgili kişinin belirli ve somut tutukluluk koşulları nedeniyle insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye maruz kalmayacağına dair bir güvence vermesi halinde, emri uygulayacak adli makam, EAW sisteminin dayandığı Üye Devletlerin adli makamları arasındaki karşılıklı güveni göz önünde bulundurarak, en azından belirli bir tutuklu merkezindeki tutukluluk koşullarının insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele yasağına aykırı olduğunu gösteren herhangi bir belirli unsurun bulunmaması halinde, bu güvenceye güvenmelidir. Böyle bir güvencenin adli bir makamdan gelmediği durumlarda, böyle bir güvencenin temsil ettiği teminat, emri uygulayacak adli makamın sahip olduğu tüm unsurların genel bir değerlendirmesi yapılarak belirlenmelidir.

ABAD, somut olayda, ilgili kişinin Macar makamlarına teslim edilmesinin, insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye tabi tutulmama temel hakkı açısından izin verilebilir görüldüğünü, ancak bunu doğrulamanın Alman mahkemesine ait olduğunu tespit etmiştir.

ABAD, 15 Ekim 2019 tarihli karar, [Dorobantu](#), C-128/18, EU:C:2019:857

Olay ve olgular - Temel olarak ihtilaf, bir Romanya vatandaşı hakkında Romanya mahkemesi tarafından çıkarılan Avrupa tutuklama emrinin Almanya'da uygulanmasıyla ilgilidir. Söz konusu EAW'yi uygulayacak makam olan bir Alman mahkemesi, bu vatandaşın Romanya makamlarına teslim edilmesi halinde tabi tutulacağı tutukluluk koşullarının Şart'ın 4. maddesinden doğan gerekliliklere uygun olup olmadığını değerlendirmek için kullanılacak kriterleri değerlendirmiştir.

Hukuki değerlendirme - ABAD, emri uygulayacak adli makamın, emri veren Üye Devletteki ceza infaz kurumlarındaki tutukluluk koşullarında sistemsel veya genel eksikliklerin varlığına ilişkin objektif, güvenilir, kesin ve gerektiği gibi güncellenmiş kanıtlara sahip olması halinde, söz konusu kişinin fiilen hapsedilmesinin amaçlandığı ceza infaz kurumundaki tutukluluk koşullarının ilgili tüm somut yönlerini dikkEAW alması gerektiğine hükmetmiştir. Bu denetim bariz eksikliklerle sınırlı değildir. İlgili kişinin fiilen hapsedilmesinin öngörüldüğü ceza infaz kurumundaki tutukluluk koşullarını denetlemek amacıyla, emri uygulayacak makam, gerekli gördüğü bilgileri emri veren adli makamdaki talep etmeli ve tutukluluk koşullarının Şart'ın 4. maddesine aykırı olduğunu gösteren belirli unsurların bulunmaması halinde, ilke olarak, bu makam tarafından sağlanan güvencelere güvenmelidir.

ABAD ayrıca, Avrupa tutuklama emrine konu olan bir kişinin tutulmasının amaçlandığı koşullara ilişkin genel bir değerlendirme yapılırken, emri veren Üye Devlette tutukluluk koşullarının *sonradan (a posteriori)* adli denetimine ilişkin tedbirlerin varlığının, emri uygulayacak adli makamlar tarafından dikkEAW alınabileceğine hükmetmiştir. Bununla birlikte, bu makamlar, ilgili kişinin söz konusu Üye Devlette tutukluluk koşullarına itiraz etmesini sağlayacak bir hukuk yolunun bulunması veya tutukluluk koşullarının kontrolünü güçlendirmek üzere tasarlanmış yasal veya yapısal tedbirlerin bulunması gibi gerekçelerle, insanlık dışı veya aşağılayıcı muameleye ilişkin gerçek bir riskin varlığını göz ardı edemez.

ABAD, son olarak, ilgili kişinin emri veren Üye Devlete teslim edilmesinin ardından, fiilen hapsedilmesinin öngörüldüğü ceza infaz kurumunda mevcut olan tutukluluk koşulları nedeniyle böyle bir riskle karşı karşıya kalacağına inanmak için ciddi ve kanıtlanmış gerekçelerin varlığının emri uygulayacak adli makam tarafından tespit edilmesinin, bu tür bir teslimiyete karar verme amacıyla, cezai konularda adli işbirliğinin etkinliğine ve karşılıklı güven ve tanıma ilkelerine ilişkin hususlara karşı tartılamayacağına karar vermiştir.

ABAD, 12 Mayıs 2023 tarihli karar, [E.D.L. \(Hastalığa dayalı ret nedeni\)](#), C-699/21, EU:C:2023:295

Olay ve olgular - Zadar (Hırvatistan) belediye mahkemesi tarafından, Hırvatistan'da cezai kovuşturma yapılması amacıyla, İtalya'da ikamet eden bir kişi hakkında Avrupa tutuklama emri çıkarılmıştır. Söz konusu EAW'nin uygulanması konusunda yetkili Milano İstinaf Mahkemesi, psikiyatrik muayenenin ardından, şahsın sürekli ilaç ve psikoterapi tedavisi gerektiren bir psikotik bozukluğu olduğunu ve hapsedilmesi halinde önemli bir intihar riski taşıdığını tespit etmiştir. Söz konusu mahkeme, bir yandan, EAW'nin uygulanmasının ilgili kişinin tedavisini kesintiye uğratacağını ve genel sağlık durumunda, etkileri son derece ciddi olabilecek bir bozulmaya ve hatta dayanaklı bir intihar riskine yol açacağını değerlendirmiştir.

Talep edilen kişinin potansiyel olarak belirsiz süreli kronik bir tıbbi durumu olması halinde teslim edilmesinin reddedilmesine ilişkin herhangi bir hükmün Çerçeve Karar tarafından öngörülmemesi nedeniyle, İtalya Anayasa Mahkemesi, ABAD'a, söz konusu kişinin teslim edilmesi halinde sağlık durumunun ciddi ölçüde bozulma riskinin nasıl önlenebileceğini sormuştur.

Hukuki değerlendirme - ABAD, kararı uygulayacak adli makamların bir Avrupa tutuklama emrini uygulamayı yalnızca Çerçeve Kararı'ndan kaynaklanan gerekçelerle reddedebileceğini ve uygulamanın reddedilmesinin, katı bir şekilde yorumlanması gereken bir istisna olarak görüldüğünü hatırlatmıştır. Nitekim ciddi, kronik ve potansiyel olarak iyileşmesi mümkün olmayan hastalıklar için Üye Devletlerde sunulan bakım ve tedavinin yeterli olduğuna dair bir karine mevcuttur. Ancak, talep edilen bir kişinin teslim edilmesinin kişinin sağlığını açıkça tehlikeye atabileceğini değerlendirmek için objektif unsurlara dayanan geçerli sebeplerin bulunduğu hallerde, kararı uygulayacak adli makam istisnai olarak teslim işlemini geçici olarak erteleyebilir. Bu riski değerlendirme yetkisi, kararı gerçekleştirecek adli makam tarafından Şart tarafından öngörülen insanlık dışı ve aşağılayıcı muamele yasağına uygun olarak kullanılmalıdır. Dolayısıyla, emri uygulayacak adli makamın, sahip olduğu objektif unsurlar ışığında, ağır hasta olan talep edilen kişinin teslim edilmesinin, yaşam beklentisinde önemli bir azalma veya sağlık durumunda hızlı, önemli ve telafi edilemez bir bozulma gibi gerçek bir riske maruz bırakacağına inanmak için ciddi ve kanıtlanmış gerekçeleri varsa, bu makam teslim işlemini ertelemekle yükümlüdür. Bu durumda, bu makam, emri veren adli makamdaki talep edilen kişinin hangi koşullar altında kovuşturulacağı veya tutuklanacağına ilişkin her türlü bilgiyi vermesini istemelidir. Eğer yukarıda bahsedilen risk, emri veren adli makam tarafından sağlanan güvenceler sayesinde ortadan kaldırılabiliyorsa, Avrupa tutuklama emri uygulanmalıdır. Bununla birlikte, istisnai durumlarda, emri uygulayacak adli makamın, bir yandan, kişinin emri veren Üye Devlete teslim edilmesi durumunda, insanlık dışı ve aşağılayıcı muameleye maruz kalma riskinin gerçek olduğu, diğer yandan da bu riskin makul bir süre içinde önlenemeyeceği sonucuna varması mümkündür. Bu durumda, emri uygulayacak makam Avrupa tutuklama emrini uygulamayı reddetmelidir. Öte yandan, söz konusu riskin böyle bir süre içinde önlenmesi halinde, emri veren adli makam ile yeni bir teslim tarihi üzerinde anlaşılmalıdır.

C. Özgürlükten Yoksun Bırakmanın Yasaya Uygunluğu (Sözleşme'nin 5. maddesi/Şart'ın 6. maddesi)

AIHM, [Paci/Belçika](#), no. 45597/09, 17 Nisan 2018

Olay ve olgular - Belçika makamları, İtalyan vatandaşı olan başvuran hakkında, İtalyan makamları tarafından, başvuranın dinlendikten sonra, Belçika'da hakkında verilmiş olabilecek herhangi bir özgürlükten mahrum bırakan veya güvenlik tedbirini veya cezayı çekmek üzere İtalya'ya iade edilmesi şartıyla uygulanan bir Avrupa tutuklama emri çıkarmıştır.

Hukuki değerlendirme - Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası: Başvuran, tutukluluğunun, soruşturmanın sona ermesinin ardından İtalyan makamlarına teslim edilmemesi nedeniyle yasaya uygunluğunu kaybettiğinden şikâyet etmiştir.

Mahkeme, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası anlamında "yasal yolların" ve tutukluluğun "hukuka uygunluğunun", Avrupa Birliği hukukuna riayet edilmesini de kapsadığını belirtmiştir. Mahkeme, ulusal mahkemeler tarafından yapılan ve ilgilinin emri uygulayacak Devlete tesliminin ancak emri veren Devletteki yargılamaların tamamlanmasından sonra gerçekleştirilmesi gerektiği yönündeki ulusal ve Avrupa hukukuna ilişkin yorumun keyfi ya da açıkça mantıksız olarak nitelendirilemeyeceği kanaatine varmıştır. Mahkeme, başvuranın ya da İtalyan makamlarının, ilgilinin teslimine ilişkin herhangi bir girişimde bulunmadığı, buna karşın Belçika makamlarının İtalyan muhataplarına birkaç kez hatırlatma gönderdiği dikkate alındığında, başvuranın hakkında yürütülen yargılamalar sona erdikten sonra tutukluluk halinin devam etmesinin keyfi olmadığına ve Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası uyarınca haklı olduğuna karar vermiştir.

Sonuç - Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edilmemesi

AIHM, [Giza/Polonya](#) (k.k.), no. 1997/11, 13 Ekim 2012

Olay ve olgular - Polonya vatandaşı olan başvuran hakkında Belçika makamları tarafından çıkarılan Avrupa tutuklama emri, Polonya makamları tarafından, yargılamanın ardından başvuranın cezasını çekmek üzere Polonya'ya iade edilmesi şartıyla uygulanmıştır. Başvuran Belçika'da 20 yıl hapis cezasına mahkûm edilmiş ve Polonya'ya teslim edilmiştir. Polonya makamları, başvuranın cezasının üçte birini çektikten sonra şartlı tahliye başvurusunda bulunabileceği Belçika hukukunu değil, ancak cezasının yarısını çektikten sonra böyle bir başvuruda bulunabileceği Polonya hukukunu uygulamaya karar vermiştir.

Hukuki değerlendirme - Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası: Sorun, başvuranın *fiilen* (*de facto*) daha uzun bir ceza alma riskiyle Polonya'ya teslim edilmesinin Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasını ihlal edip etmediğiydi.

Mahkeme, başvuranın Belçika'daki mahkûmiyeti ile Polonya'da özgürlüğünden mahrum bırakılması arasında gerekli nedensellik bağının var olmaya devam ettiğini tespit etmiştir. Emri uygulayacak Devlette çekilecek ceza, emri veren Devletteki yargılama sonunda verilen cezayı aşmadığı sürece, emri uygulayacak Devlette daha uzun bir süre tutuklu kalma ihtimali, özgürlükten yoksun bırakmayı keyfi kılmak için yeterli değildir. Somut olayda, toplam tutukluluk süresi, hiçbir durumda, başvuranın Belçika'da mahkûm edildiği 20 yılı geçemez, dolayısıyla Sözleşme tarafından korunan hakların ihlal edildiği yönünde bir izlenim oluşmaz.

Sonuç - Kabul edilemezlik (Açıkça dayanaktan yoksunluk)

AİHM, [West/Macaristan](#) (k.k.), no. 5380/12, 25 Haziran 2019

Olay ve olgular - İngiliz vatandaşı olan başvuran, cezai kovuşturma amacıyla bir Avrupa tutuklama emrinin uygulanması için İngiliz makamları tarafından Macaristan'a teslim edilmiştir. Başvuran Macaristan'a vardikten sonra, başka bir EAW uyarınca Finlandiya'ya teslim edilmek üzere tutukluluk süresi, Birleşik Krallık'ın teslim konusunda gerekli mutabakatı sağlaması beklenerek uzatılmıştır.

Hukuki değerlendirme - Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası: Başvuran, özellikle, Finlandiya'ya teslim edilmesi için tanınan sürenin sona ermesine rağmen tutukluluk süresinin uzatılmasından şikâyetçi olmuştur.

Mahkeme, Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası anlamında "yasal yollara" uyulmasının Avrupa Birliği hukukuna uyulmasını da içerdiğini ve gerektiğinde Avrupa Birliği hukukuna uygun olarak iç hukuku yorumlamanın ve uygulamanın öncelikle yerel makamların ve mahkemelerin görevi olduğunu hatırlatmıştır. Mahkeme somut olayda, Macar mahkemelerinin Avrupa tutuklama emrine ilişkin Çerçeve Kararı'nı iç hukuka taşıyan iç hukuk hükmünü yorumlamanın keyfi veya mantıksız olmadığı kanaatine varmıştır. Bu durum, ABAD'ın *Vilkas* kararında (25 Ocak 2017 tarihli karar, C-640/15, EU:C:2017:39) Çerçeve Kararı'na getirdiği yorum göz önüne alındığında daha da doğrudur. Dolayısıyla Mahkeme, başvuranın tutukluluk süresinin uzatılmasının hukuka uygun olduğu ve Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrasının f) bendine uygun bir amaç izlediği sonucuna varmıştır.

Sonuç - Kabul edilemezlik (Açıkça dayanaktan yoksunluk)

AİHM, [De Sousa/Portekiz](#) (k.k.), no. 28/17, 7 Aralık 2021

Olay ve olgular - Başvuru, İtalyan mahkemeleri tarafından gıyabında verilen hapis cezasını çekmek üzere teslim edilmesi amacıyla İtalyan makamları tarafından çıkarılan bir EAW uyarınca başvuranın Portekiz'de özgürlüğünden mahrum bırakılmasıyla ilgilidir. Başvuran on gün boyunca tutuklu kaldıktan sonra İtalyan makamları EAW'yi kaldırmış ve başvuran aynı gün serbest bırakılmıştır.

Hukuki değerlendirme - Sözleşme'nin 5. maddesinin 1. fıkrası: Başvuran, İtalya'da yeniden yargılanma veya temyizden yararlanamayacak olması nedeniyle, tutukluluğunun 5. maddenin 1. fıkrasının f) bendinin gerekliliklerini ihlal ettiğini iddia etmiştir.

Mahkeme, 5. maddenin 1. fıkrasının f) bendinin iade işlemlerinin devam ediyor olmasını gerektirdiğini ve işlemlerin gereken özenle yürütülmemesi halinde, tutukluluğun bu hüküm uyarınca haklı olmayacağını hatırlatmıştır. Bununla birlikte, Mahkeme, somut olayda, Portekiz makamlarının kötü niyetle hareket ettiğine dair herhangi bir unsur tespit etmemiştir. Dava dosyasından, yetkili makamların iç mevzuatı doğru bir şekilde uygulamaya ve başvuranın haklarına saygı göstermeye çalıştığı anlaşılıyordu. Başvuranın iddia ettiği adaletin açıkça ihlali ile ilgili olarak, Mahkeme, başvuranın hakkındaki yargılamalar ve suçlamalar hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunu ve kendisini temsil etmesi için bir avukat atadığını gözlemlemiştir. Dolayısıyla, karşılıklı tanıma ilkesinin başvuranın temel haklarına zarar verecek şekilde uygulandığı görülmemiştir.

Sonuç - Kabul edilemezlik (Açıkça dayanaktan yoksunluk)

ABAD, 16 Temmuz 2015 tarihli karar, [Lanigan](#), C-237/15 PPU, EU:C:2015:474

Olay ve olgular - İngiliz makamları, 2012 yılının Aralık ayında, kasten adam öldürmek ve suikastta bulunmak amacıyla ateşli silah bulundurmaya suçları nedeniyle ve bu suçların Birleşik Krallık'ta 1998 yılında işlenmesinden dolayı, Birleşik Krallık'ta yürütülen ceza kovuşturmaları kapsamında Francis Lanigan hakkında bir Avrupa tutuklama emri ("EAW") çıkarmışlardır. F. Lanigan, 2013 yılının Ocak ayında, İrlandalı makamlar tarafından söz konusu EAW'ye dayanılarak, tutuklanmıştır. Böylelikle F. Lanigan, İngiliz adli makamlarına teslim edilmesi konusunda rıza göstermediğini ve bu hususta bir karar verilinceye kadar ceza infaz kurumuna konulduğunu belirtmiştir.

İrlanda Yüksek Mahkemesi tarafından F. Lanigan'ın durumuna ilişkin yapılan inceleme, sonunda yalnızca, özellikle usule ilişkin olaylar nedeniyle bir dizi ertelemenin ardından 30 Haziran 2014 tarihinde başlayabilmiştir. Böylelikle dosyanın incelenmesi, F. Lanigan'ın 2014 yılının Aralık ayında, söz konusu EAW'nin yerine getirilmesine ilişkin bir kararın verilmesi için çerçeve kararda öngörülen sürelerin (yani 30 gün daha uzatılma imkânıyla birlikte, kişinin tutuklanmasından itibaren 60 gün) aşılmasının prosedürün sürdürülmesini yasakladığını ileri sürmesine kadar devam etmiştir. Yüksek Mahkeme, ABAD'a, bu sürelere uyulmamasının EAW'nin yerine getirilmesi konusunda karar vermesini sağlayıp sağlamadığını ve F. Lanigan'ın tutukluluk dönemine ilişkin toplam sürenin bu süreleri aşmasına rağmen, ilgilinin tutukluluk halinin devam ettirilip ettirilemeyeceğini sormaktadır.

Hukuki değerlendirme - ABAD, özellikle söz konusu EAW'yi uygulama yükümlülüğünün başlıca niteliğini göz önünde bulundurarak ve çerçeve kararda aksi yönde açık bir belirtinin bulunmaması halinde, ulusal makamların tutuklama emrinin uygulanmasına ilişkin prosedürü sürdürmekle ve verilen sürelerin aşılması halinde bile, bu emrin yerine getirilmesi hakkında karar vermekle yükümlü oldukları kanaatine varmıştır. Nitekim sürelerin aşılması durumunda ilgili prosedürden vazgeçilmesi, adli işbirliğinin hızlandırılması ve basitleştirilmesi yönündeki amaca zarar verecek ve geciktirici uygulamaları destekleyecek nitelikte olabilecektir.

Kişinin tutukluluk halinin devamına ilişkin olarak, ABAD, çerçeve karara ilişkin herhangi bir hükmün, tutuklanan kişinin sürelerin sona ermesinin ardından tahliye edilmesi gerektiğini öngörmediği kanısına varmıştır. Ayrıca, söz konusu EAW'nin uygulanmasına ilişkin prosedürün sürelerin sona ermesinin ardından sürdürülmesinin gerekmesi nedeniyle, sürelerin sona ermesinden sonra kişinin tahliye edilmesine ilişkin genel ve koşulsuz bir yükümlülük, çerçeve kararda düzenlenen teslim sisteminin etkinliğini sınırlandırabilecek ve dolayısıyla, çerçeve kararla izlenen amaçların gerçekleştirilmesini engelleyebilecektir.

Bununla birlikte ABAD, çerçeve kararın Şart'a uygun olarak yorumlanması gerektiğini hatırlatmıştır. Dolayısıyla, teslim edilinceye kadar bir EAW'ye dayanılarak tutuklanan bir kişinin tutukluluk hali, yalnızca toplam tutukluluk süresinin aşırı nitelikte olmaması koşuluyla devam edebilmektedir. Bu türden bir durumun söz konusu olmamasını sağlamak amacıyla, emri uygulayan adli makam, prosedürün süresine ilişkin gerekçeyi değerlendirmek amacıyla ilgili bütün unsurları dikkate alarak, söz konusu duruma ilişkin somut bir denetim gerçekleştirmelidir (özellikle ilgili üye Devletlerin makamlarının muhtemel eylemsizliği veya talep edilen kişinin bu süreye ilişkin katkısı). Aynı şekilde, emri uygulayan adli makamın, talep edilen kişinin maruz kaldığı cezayı veya kişi hakkında verilen cezayı, kaçma riskinin varlığını ve talep edilen kişinin, toplam süresi emrin uygulanmasına ilişkin kararın verilmesi için çerçeve kararda öngörülen süreleri büyük ölçüde aşan bir dönem boyunca tutulması hususunu göz önünde bulundurması gerekmektedir.

ABAD, 12 Şubat 2019 tarihli karar, [TC, C-492/18 PPU](#), EU:C:2019:108

Olay ve olgular - Ana dava, bir İngiliz vatandaşının İngiliz makamları tarafından çıkarılan bir EAW'ye dayanılarak, Hollanda'da tutuklanmasıyla ilgilidir. Hollanda makamları, ABAD'a başvurarak, bir kişinin 90 günden fazla bir süre boyunca bir EAW'ye dayanılarak tutuklanamayacağını öngören, iç hukuktaki bir hükmün Şart'ın 6. maddesine aykırı olup olmadığının tespit edilmesine yönelik ön kararın verilmesini talep etmişlerdir.

Hukuki değerlendirme - ABAD, bir EAW uyarınca talep edilen ve tutuklanan bir kişinin tutuklanmasından itibaren 90 günlük bir sürenin geçmesi durumunda, yeterli tedbirlerin uygulanmasıyla kabul edilebilir bir düzeye getirilemeyen, çok ciddi bir kaçma riskinin mevcut olması halinde, çerçeve kararın bu kişinin tahliye edilmesine ilişkin genel ve koşulsuz bir yükümlülüğü öngören ulusal bir hükme karşı çıktığı yönünde yorumlanması gerektiğine karar vermiştir.

ABAD aynı zamanda, Şart'ın 6. maddesinin, söz konusu ulusal hükme ilişkin şu yorumlamaya dayanılarak, 90 günlük bu sürenin ötesinde talep edilen kişinin tutukluluk halinin devamına imkân veren bir ulusal içtihadı karşı çıktığı şeklinde yorumlanması gerektiği kanaatine varmıştır: Bu yorumlamaya göre, emri uygulayan adli makamın, ön kararın verilmesi talebiyle ABAD'a başvurmaya, emri uygulayan başka bir adli makam tarafından sunulan ön kararın verilmesi talebine yönelik cevabı beklemeye ya da bu içtihadın söz konusu ulusal hükmün çerçeve karara uygunluğunu sağlamaması ve tutukluluk halinin devamına ilişkin farklı sürelerde sonuçlanabilecek nitelikte farklılıklar sunması nedeniyle, emri çıkaran üye Devlette, insanlık dışı veya aşağılayıcı tutukluluk koşullarına ilişkin gerçek bir riskin bulunabileceği gerekçesiyle teslim kararının ertelenmesine karar vermesi halinde, söz konusu süre askıya alınmaktadır.

ABAD, 30 Haziran 2022 tarihli karar, [Spetsializirana prokuratura \(Ulusal tutuklama kararı hakkında bilgiler\)](#), C-105/21, EU:C:2022:511

Olay ve olgular - Ana davada, kendisine başvuru mahkeme, aynı mahkeme tarafından ilk EAW'nin iptal edilmesinin ardından ilgili kişi hakkında çıkarmayı öngördüğü, yeni bir EAW'yi hangi şekilde düzenlemesi gerektiğinin açıklanmasına yönelik farklı sorular sormuştur.

Hukuki değerlendirme - ABAD, Şart'ın 6 ve 47. maddelerinin, serbest dolaşım ve ikamet hakkının yanı sıra, eşitlik ve karşılıklı güven ilkelerinin, ilgili tutuklama emrinde belirtilen kişinin tutukluluk emrini uygulayan üye Devlette bulunduğu ve bu emri çıkaran üye Devletin yetkili makamlarına teslim edilmediği sürece, bir EAW'yi çıkaran adli makamın bu kişinin tutuklanmasına ilişkin ulusal kararı ve bu karara yönelik itiraz imkânlarına ilişkin bilgileri söz konusu kişiye iletme konusunda herhangi bir yükümlülüğe sahip olmadığı yönünde yorumlanması gerektiği kanısına varmıştır.

D. Adil Yargılanma Hakkı ve Etkili Başvuru Hakkı (AİHS'nin 6 ve 13. Maddeleri/Şart'ın 47 ve 48. Maddeleri)

AİHM, [Monedero Angora/İspanya](#) (k.k.), no. 41138/05, 7 Ekim 2008

Olay ve olgular - Başvuran, İspanya'da yakalanarak, Fransız makamları tarafından çıkarılan bir EAW'nin uygulanması kapsamında tutuklanmıştır. Başvuranın Fransız makamlarına teslim edilmesi, İspanyol makamları tarafından kabul edilmiştir.

Hukuki değerlendirme - Sözleşme'nin 6. maddesi: Başvuran, Sözleşme'nin 6. maddesinin birçok defa ihlal edilmesinden şikâyetçi olmuştur.

Mahkeme, iade prosedürünün başvuranın medeni hak ve yükümlülüklerine ilişkin bir uyumsuzluk veya Sözleşme'nin 6. maddesi anlamında ilgili hakkında yöneltilen cezai alandaki bir suçlamanın esasıyla ilgili olmadığını hatırlatmıştır. Mahkeme, EAW prosedürünün AB üyesi olan Devletler arasındaki klasik iade prosedürünün yerine geçtiğini ve bir suç işlediğine dair hakkında şüphelenilen veya kesinleşmiş bir kararla mahkûm edilmesinin ardından adaletten kaçmaya çalışan bir kişinin başvuran Devletin makamlarına teslim edilmesi yönünde aynı amacı izlediğini tespit etmiştir. Böylelikle Mahkeme, bu prosedürün cezai alandaki bir suçlamanın esasıyla ilgili olmadığı sonucuna varmaktadır. Ayrıca bu yönde bk. AİHM, [West/Macaristan](#) (k.k.), no. 5380/12, 25 Haziran 2019.

Sonuç - Kabul edilemezlik (*Konu bakımından (ratione materiae) bağdaşmazlık*)

Madde 13: Mahkeme, bir hukuk yolunun etkinliğinin olumlu bir sonucun kesinliğine bağlı olmadığını hatırlatmıştır. Her halükârda başvuran, söz konusu karardan doğduğu kanısına vardığı, temel haklarına ilişkin iddia edilen ihlallere karşı *amparo* başvurusunda (*bireysel başvuru*) bulunabilmiştir. Başvuranın bu başvuruyu süresinden sonra sunması tek başına, Sözleşme'nin 13. maddesinin ihlalini teşkil edememiştir.

Sonuç - Kabul edilemezlik (Açıkça dayanaktan yoksunluk)

AİHM, [Stapleton/İrlanda](#) (k.k.) no. 56588/07, AİHM 2010

Olay ve olgular - İrlanda Yüksek Mahkemesi, başvuranın 1978 ile 1982 yılları arasında işlenen suçlar nedeniyle, 2005 yılında Birleşik Krallık tarafından çıkarılan bir EAW'yi uygulayan İngiliz makamlarına teslim edilmesine karar vermiştir.

Hukuki değerlendirme - Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası: Tartışma konusu, İrlanda mahkemelerinin başvuranı Birleşik Krallığa teslim etmesi kararının Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasını ihlal edip etmediğiydi.

Mahkeme, mevcut davaya ilişkin olay ve olgular bağlamında, başvuranın Birleşik Krallık'ta Sözleşme'nin 6. maddesi ile güvence altına alınan haklarının "açık bir şekilde reddedilmesi" ile karşı karşıya kalacağı konusunda gerçek bir riske maruz kalabileceğinin düşünülmesini sağlayan ciddi gerekçelerin ortaya konulmadığı kanaatine varmıştır. Dahası Mahkeme, söz konusu emri uygulayan Devletin, bu emri çıkaran Devlette ceza yargılaması bağlamında haksızlığa ilişkin gerçek bir riskin bulunduğu tespit edilip edilmediğini araştırmakla yükümlü olmadığı kanısına varmıştır. Mahkeme nazarında, Birleşik Krallık mahkemeleri, suçlar ile iddia edilen haksızlığın kaynağı olan kovuşturmalar arasından geçen sürenin bu ülkede yürütülen yargılama üzerindeki etkisini değerlendirme konusunda daha iyi bir konumda bulunmaktaydılar.

Sonuç - Kabul edilemezlik (Açıkça dayanaktan yoksunluk)

AİHM, [Pirozzi/Belçika](#), no. 21055/11, 17 Nisan 2018

Olay ve olgular - Başvuru, İtalya'da gıyaben yürütülen bir yargılamanın sonunda hükmedilen hapis cezasının infaz edilmesi amacıyla İtalya makamları tarafından başvuran hakkında çıkarılan bir EAW'nin Belçika makamları tarafından yerine getirilmesiyle ilgilidir.

Hukuki değerlendirme - Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrası: Başvuran, EAW'nin Sözleşme'nin 6. maddesine aykırı olduğu iddia edilen, gıyaben yürütülen bir yargılamanın sonunda İtalya mahkemeleri tarafından hükmedilen bir mahkûmiyet kararına dayanmasına rağmen, Belçika makamlarının EAW'nin yasallığını ve hukuka uygunluğunu denetlemeksizin, kendisini İtalya makamlarına teslim etmelerinden şikâyetçi olmuştur.

Mahkeme, Belçika makamlarının tutuklamanın uygunluğuna ilişkin olarak herhangi bir takdir yetkisine sahip olmadığını ve yetkili Belçika mahkemelerinin yalnızca kanunda belirlenen gerekçelerle söz konusu tutuklamanın yerine getirilmesini reddedebileceğini tespit etmiştir. Mahkeme, Belçika mahkemelerinin başvuran tarafından ileri sürülen şikâyetlerin esasını incelemeleri nedeniyle, Belçika makamları tarafından yapılan ve böylelikle sınırlı olan denetimin Sözleşme bağlamında herhangi bir sorun oluşturmadığı kanısına varmıştır. Dolayısıyla Belçika makamları, EAW'nin uygulanmasının başvuranın durumunda, Sözleşme tarafından güvence altına alınan hakların korunması konusunda açık bir yetersizliğe yol açıp açmadığını incelemişlerdir. Mahkemenin kanaatine göre, mevcut davanın koşullarında, EAW'nin uygulanması çerçevesinde, eşdeğer koruma karinesini tersine çevirebilecek nitelikte açık bir yetersizlik söz konusu olmamıştır ve başvuranın İtalya makamlarına teslim edilmesinin, açık bir adaletsizlik teşkil eden bir yargılamaya dayandığı kabul edilemeyecektir.

Sonuç - Sözleşme'nin 6. maddesinin 1. fıkrasının ihlal edilmemesi

ABAD, 29 Ocak 2013 tarihli karar, [Radu](#), C-396/11, EU:C:2013:39

Olay ve olgular - Ana davada, Köstence İstinaf Mahkemesi (Romanya), emri uygulayan adli makam olarak, Alman Cumhuriyet savcılıkları tarafından ceza kovuşturmalarının yürütülmesi amacıyla çıkarılan dört EAW kapsamında talep edilen bir kişinin teslim edilmesine ilişkin olarak Alman adli makamları tarafından sunulan talepleri incelemiştir. İlgili kişi, hakkında çıkarılan EAW'lerin Şart'ın 47 ve 48. maddelerini ve Sözleşme'nin 6. maddesini ihlal edecek bir şekilde, emri çıkaran adli makamlar tarafından dinlenmeksizin düzenlendiği gerekçesiyle, söz konusu EAW'lerin uygulanmasına karşı çıkmıştır.

Hukuki değerlendirme - ABAD, emri uygulayan adli makamların, talep edilen kişinin bu tutuklama emrinin düzenlenmesinden önce emri çıkaran üye Devlette dinlenmediği gerekçesiyle, ceza kovuşturmalarının yürütülmesi amacıyla çıkarılan bir EAW'nin yerine getirilmesini reddedemeyecekleri kanısına varmıştır. Öncelikle ABAD, söz konusu gerekçenin çerçeve kararlar öngörüldüğü şekliyle, bu türden bir emrin yerine getirilmemesine ilişkin gerekçelerin arasında yer almadığını tespit etmiştir. İkinci olarak ABAD, Şart'ın 47 ve 48. maddelerinde yer alan dinlenme hakkının, bu türden bir yükümlülüğün çerçeve kararlar öngörülen teslim sistemini kaçınılmaz bir şekilde başarısızlığa uğratabilmesi nedeniyle, bu gerekçeyle ceza kovuşturmalarının yürütülmesi amacıyla çıkarılan bir EAW'nin uygulanmasını reddedebilmesini gerektirmediğini saptamıştır. Her halükârda ABAD, AB'nin kanun koyucusunun EAW mekanizmasının etkinliğini tehlikeye düşürmeyecek bir şekilde emri uygulayan üye Devlette dinlenme hakkına saygı gösterilmesini sağladığını tespit etmiştir.

ABAD, 26 Şubat 2013 tarihli karar, [Melloni](#), C-399/11, EU:C:2013:107

Olay ve olgular - Ana davada, *İspanya ulusal mahkemesi (l'Audiencia Nacional)*, Melloni'nin İtalya'da yargılanması amacıyla İtalya'ya iade edilmesinin haklı gösterildiğini belirtmiştir. İlgili kişi, kefaletle tahliye edilme imkânından yararlanmasının ardından kaçmış ve İtalya makamlarına teslim edilememiştir. İlgili kişinin mahkeme huzuruna çıkarılmadığını tespit eden *Ferrara Mahkemesi* (İtalya), bu kişiyi gıyaben on yıl hapis cezasına mahkûm etmiştir. Bu karar, istinaf ve temyiz aşamasında onaylanmıştır. İspanyol polisi tarafından tutuklanmasının ardından Melloni, özellikle İtalyan usul hukukunun gıyaben verilen mahkûmiyet kararlarına yönelik itirazda bulunma imkânını öngörmediğini ve dolayısıyla EAW'nin gerektiği takdirde, İtalya'nın mahkûmiyet kararına karşı itirazda bulunma olanağını güvence altına alması koşuluna bağlı olması gerektiğini ileri sürerek, İtalya makamlarına teslim edilmesine karşı çıkmıştır. *İspanya ulusal mahkemesi (l'Audiencia Nacional)*, *Ferrara Mahkemesi* (İtalya) tarafından Melloni hakkında verilen mahkûmiyet kararının yerine getirilmesi için ilgilinin İtalya makamlarına teslim edilmesine karar vermiştir. İspanyol Anayasa Mahkemesi ABAD'a, çerçeve kararın İspanyol mahkemelerine -Anayasa Mahkemesinin içtihadının gerektirdiği üzere- Melloni'nin teslim edilmesini ilgili hakkındaki mahkûmiyet kararının gözden geçirilebilmesi olasılığına tabi kılma imkânı verip vermediğini sormuştur.

Hukuki değerlendirme - ABAD, emri uygulayan adli makamın bir EAW'nin uygulanmasını yalnızca çerçeve kararda tanımlanan koşullara tabi kılabileceğini hatırlatmıştır. Hâlbuki çerçeve kararın 4a maddesinin 1. fıkrasının a) ve b) bentleri, adli makamların, ilgilinin öngörülen duruşmadan haberdar edilmesi sebebiyle, kendisini savunması için bir hukuk müşavirine yetki vermesi ve bu müşavir tarafından etkin bir şekilde savunulması halinde, ilgilinin duruşmaya bizzat katılmadığı davadaki duruma benzer bir durumda, bir cezanın infaz edilmesi amacıyla çıkarılan EAW'nin uygulanmasını reddetmelerini engellemektedir. Dolayısıyla ABAD, söz konusu hükmün metni, yapısı ve amacının, emri uygulayan adli makamın (İspanya) bir EAW'nin uygulanmasını gıyaben hükmedilen mahkûmiyet kararının tutuklama emrini çıkaran üye Devlette (İtalya) gözden geçirilebilmesi koşuluna tabi kılmasına karşı çıktığı kanısına varmıştır.

İkinci olarak, ABAD, çerçeve karara ilişkin bu hükmün etkili başvuru ve adil yargılanma hakkının yanı sıra, Şart tarafından tanınan savunma haklarıyla da uyumlu olduğu kanaatine varmıştır. Her ne kadar sanığın duruşmaya bizzat katılma hakkı, adil yargılanma hakkının temel bir unsurunu oluştursa da bu hak mutlak değildir, zira sanık bazı güvencelerle bu haktan vazgeçebilmektedir.

Son olarak ABAD, Şart'ın diğerlerinin yanı sıra, üye Devletlerin anayasaları tarafından tanınan insan haklarını ihlal etmemesini öngören Şart'ın 53. maddesinin, bir üye Devlete, kendi Anayasası tarafından güvence altına alınan adil yargılanma hakkı ve savunma haklarının ihlalini engellemek amacıyla, gıyaben mahkûm edilen bir kişinin teslim edilmesini mahkûmiyet kararının emri çıkaran üye Devlette gözden geçirilebilmesi koşuluna tabi tutmasına da imkân vermediğini tespit etmiştir. Bir kişinin teslim edilmesinin çerçeve kararda öngörülmemen bu türden bir koşula tabi tutulması, çerçeve kararın güçlendirmeye çalıştığı karşılıklı güven ve tanıma ilkelerinin ihlal edilmesiyle ve dolayısıyla, bu kararın etkinliğinin tehlikeye atılmasıyla sonuçlanabilecektir.

ABAD, 25 Temmuz 2018 tarihli karar, [Minister for Justice and Equality \(Adli sisteme ilişkin eksiklikler\)](#), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586

Olay ve olgular - Bir Polonya vatandaşı, kovuşturma amacıyla Polonya mahkemeleri tarafından çıkarılan üç EAW'ye konu edilmiştir. İrlanda'da tutuklanan ilgili kişi, Polonya adli sistemine ilişkin reformlar nedeniyle, Polonya'da adil bir yargılamadan yararlanamama yönünde gerçek bir riskin bulunduğu gerekçesiyle, Polonya makamlarına teslim edilmesine rıza göstermemiştir.

Yüksek Mahkeme (İrlanda), ABAD'a, emri uygulayan adli makamın *-Aranyosi ve Căldăraru* kararına (yukarıda anılan) uygun olarak- bir yandan, Polonya adli sistemine ilişkin eksiklikler nedeniyle bu temel hakkın ihlaline yönelik gerçek bir riskin bulunduğunu ve diğer yandan, ilgili kişinin bu türden bir riske maruz kaldığını veya kişinin bunlara somut olarak maruz kalıp kalmadığının değerlendirilmesi gerekmeksizin, Polonya adli sistemine ilişkin eksikliklerin varlığını tespit etmesinin yeterli olup olmadığını saptamasının gerekip gerekmediğini sormuştur. *Yüksek Mahkeme* aynı zamanda ABAD'a, gerektiği takdirde bu riski bertaraf etmek amacıyla emri çıkaran adli makamdaki hangi bilgi ve güvenceleri alması gerektiğini sormuştur.

Hukuki değerlendirme - ABAD, adli makamların bağımsızlığının korunmasının yargılanabilir kişilerin etkin bir şekilde hukuken korunmalarını sağlamak için büyük önem taşıdığına altını çizmiştir. Sonuç olarak, hakkında bir EAW düzenlenen kişinin, emri çıkaran adli makama teslim edilmesine karşı çıkmak için, kendi ifadesine göre, bu emri çıkaran üye Devlette yargı erkinin bağımsızlığını ve temel adil yargılanma hakkını etkileyebilecek nitelikte olan, sistemik veya genelleştirilen eksikliklerin varlığını ileri sürmesi durumunda, emri uygulayan adli makam öncelikle, objektif, güvenilir, kesin ve gerektiği gibi güncelleştirilen unsurlara dayanarak, bu türden eksiklikler nedeniyle bu üye Devletin mahkemelerinin bağımsız olmamalarına bağlı olarak, emri çıkaran üye Devlette bu türden bir hakkın ihlaline ilişkin gerçek bir riskin varlığını değerlendirmelidir. ABAD, Avrupa Birliği Antlaşması'nın ("ABA") 7. maddesinin 1. fıkrasına dayanılarak, kısa bir süre önce Komisyon tarafından Konseye gönderilen gerekçeli bir öneride yer alan bilgilerin bu değerlendirmede bulunmak amacıyla özellikle uygun unsurları teşkil ettiği kanısına varmıştır.

Ardından ABAD, emri uygulayan adli makamın emri çıkaran üye Devlette temel adil yargılanma hakkının ihlaline ilişkin gerçek bir riskin bulunduğu kanaatine varması halinde, bu makamın ikinci olarak, davanın koşullarında, talep edilen kişinin teslim edilmesinin ardından, bu riske maruz kalacağına inanılmasını sağlayan ciddi ve kesin gerekçelerin bulunup bulunmadığını somut ve kesin bir şekilde değerlendirmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu somut değerlendirme aynı zamanda, emri uygulayan adli makamın, ABA'nın 2. maddesinde belirtilen Avrupa Birliğinin değerleri bakımından sistemik eksikliklerin varlığını kanıtlayacak nitelikteki unsurlara sahip olduğunu belirtmesi halinde gerekli olmaktadır.

Talep edilen kişinin maruz kaldığı gerçek riski değerlendirmek amacıyla, emri uygulayan adli makam, sistemik veya genelleştirilen eksikliklerin hangi ölçüde, talep edilen kişinin durumunu incelemek için yetkili mahkemeler düzeyinde bir etki oluşturabilecek nitelikte olduğunu incelemelidir. Her ne kadar bu incelemeden, söz konusu eksikliklerin ilgili mahkemeleri etkileyebilecek nitelikte olduğu anlaşılrsa da, emri uygulayan adli makam, ilgili kişinin kişisel durumunun yanı sıra kovuşturulmasına neden olan suçun niteliği ve EAW'nin temelinde bulunan olgusal bağlam dikkate alındığında, bağımsız bir mahkemede yargılanmaya ilişkin temel hakkının ve dolayısıyla, temel adil yargılanma hakkının temel içeriğinin ihlaliyle ilgili gerçek bir riske maruz kalacağına inanılmasını sağlayan ciddi ve kesin gerekçelerin bulunup bulunmadığını değerlendirmelidir. Ayrıca emri uygulayan adli makam, emri çıkaran adli makam nezdinde, bu türden bir riskin varlığının değerlendirilmesi için gerekli olduğu kanısına vardığı her türlü ek bilgiyi talep etmelidir.

ABAD, 17 Aralık 2020 tarihli karar, [Openbaar Ministerie \(Tutuklama emrini çıkaran adli makamın bağımsızlığı\)](#), C-354/20 PPU ve C-412/20 PPU, EU:C:2020:1033

Olay ve olgular - İki Polonya vatandaşı hakkında, sırasıyla özgürlükten yoksun bırakıcı bir cezanın infaz edilmesi ve ceza kovuşturmalarının yürütülmesi amacıyla, Polonya mahkemeleri tarafından 2021 yılının Nisan ayında iki EAW çıkarılmıştır. İlgililerin Hollanda'da bulunmaları ve teslim edilmelerine rıza göstermemeleri nedeniyle, Amsterdam Mahkemesine (Hollanda) bu EAW'lerin uygulanmasına ilişkin talepler sunulmuştur. Bu mahkeme, *Minister for Justice and Equality* kararının (*yargısal sisteme ilişkin eksiklikler*) (yukarıda anılan) kapsamı hakkında ABAD'ı sorgulamıştır. Son gelişmeler nedeniyle, kendisine başvurulmuş mahkeme, Polonya yargısal sistemine ilişkin eksikliklerin Polonya mahkemelerinin tamamının bağımsızlığının ve dolayısıyla, Polonyalı yargılanabilir kişilerin tamamının bağımsız bir mahkemede yargılanma hakkının bundan böyle güvence altına alınmadığı kanısına varmıştır. Bu bağlamda kendisine başvurulmuş mahkeme, söz konusu tespitin, davanın koşullarında bu eksikliklerin etkisinin incelenmesi gerekli olmaksızın, bir Polonya mahkemesi tarafından çıkarılan bir EAW'nin uygulanmasının reddedilmesini haklı göstermek için tek başına yeterli olup olmadığını sorgulamıştır.

Hukuki değerlendirme - ABAD, *Minister for Justice and Equality* kararında (*yargısal sisteme ilişkin eksiklikler*) (yukarıda anılan) ortaya konulan içtihadını onaylayarak, olumsuz yönde cevap vermiştir.

ABAD, 22 Şubat 2022 tarihli karar, [Openbaar Ministerie \(Tutuklama emrini çıkaran üye Devlette kanun ile kurulan mahkeme\)](#), C-562/21 PPU ve C-563/21 PPU, EU:C:2022:100

Olay ve olgular - İki Polonya vatandaşı hakkında, sırasıyla özgürlükten yoksun bırakıcı bir cezanın infaz edilmesi ve ceza kovuşturmalarının yürütülmesi amacıyla, Polonya mahkemeleri tarafından 2021 yılının Nisan ayında iki EAW çıkarılmıştır. İlgililerin Hollanda'da bulunmaları ve teslim edilmelerine rıza göstermemeleri nedeniyle, Amsterdam Mahkemesine (Hollanda) bu EAW'lerin uygulanması yönünde talepler sunulmuştur. Bu mahkeme, ABAD'ı, temel adil yargılanma hakkına ilişkin bağımsızlık ve tarafsızlık güvenceleri bakımından, EAW'lere dayanılarak teslim edilme bağlamında yer alan iki aşamalı incelemenin aynı zamanda, daha önce kanun ile kurulan bir mahkemeye ilişkin, bu temel hakka bağlı olan güvencenin söz konusu olması durumunda geçerli olup olmadığı konusunda sorgulamıştır.

Hukuki değerlendirme - ABAD, emri uygulayan adli makamın, emri çıkaran üye Devletin yargı erkinin bağımsızlığına ilişkin olarak, sistemik veya genelleştirilen eksikliklerin varlığını ortaya koyan unsurlara sahip olması halinde, yalnızca ilgili kişinin daha önce kanun ile kurulan, bağımsız ve tarafsız bir mahkeme önünde adil yargılanmaya ilişkin temel hakkının ihlal edildiği veya teslim edilme durumunda ihlal edilebileceğine inanılmasını sağlayan, ciddi ve kesin gerekçelerin mevcut olduğunu tespit etmesi durumunda, kişinin teslim edilmesini reddedebileceğini doğrulamıştır.

ABAD, 13 Ocak 2021 tarihli karar, [MM](#), C-414/20 PPU, EU:C:2021:4

Olay ve olgular - Ana davada MM, Bulgaristan'da hakkında bir ceza yargılamasının başlatılmasının ardından kaçmıştır. Bulgar soruşturma organı, Cumhuriyet savcısının izniyle, MM'yi suçla itham etmiştir. MM'nin kaçması nedeniyle, bu karar yalnızca, ilgilinin hakkında yöneltilen suçlamalardan haberdar edilmesini amaçlamıştır. Ardından Cumhuriyet savcısı, MM hakkında bir EAW düzenlemiştir. "Tutuklama emrinin dayandığı karara" ilişkin bölümde sadece MM'nin suçla itham edildiği karar belirtilmiştir. Bu emrin yerine getirilmesi bağlamında MM, İspanya'da yakalanmış ve Bulgar adli makamlarına teslim edilerek, tutuklanmıştır. MM tarafından kendisine başvurulmuş Uzman Ceza Mahkemesi (Bulgaristan) özellikle, EAW'nin geçerliliğine ilişkin olarak ABAD'a birçok soru yönelmiştir.

Hukuki değerlendirme - Her şeyden önce ABAD, çerçeve karar anlamında "emri çıkaran adli makam" sıfatının EAW'nin çıkarılması kararına ve EAW'nin dayandırıldığı ulusal karara ilişkin yargısal denetimin varlığına tabi olmadığını belirtmiştir. ABAD, Avrupa Birliği hukukunun özellikle, EAW'nin bir "tutuklama emrine veya aynı güce sahip olan başka bir adli karara" dayanması gerektiğini öngörmemesi nedeniyle, bir EAW'ye temel teşkil eden bir eylemin, "ulusal tutuklama emri" adıyla belirtilmemesine rağmen, eşdeğer hukuki etkiler yaratmasının, yani ceza yargılamasına ilişkin işlemlerin yerine getirilmesi amacıyla bir hâkimin huzuruna çıkarılması için bu kişinin tutuklanmasını sağlaması gerektiğini ifade etmiştir.

ABAD aynı zamanda, emri çıkaran üye Devletin usul hukukunun, EAW'yi çıkarma koşullarının ve orantılı niteliğinin EAW'nin kabul edilmesinden önce ya da kabul edilmesiyle birlikte veya daha sonra olmak üzere, bir mahkeme tarafından denetlenmesine imkân veren ayrı bir hukuk yolunu öngörmemesi halinde, Şart'ın 47. maddesi ile güvence altına alınan, etkin bir hukuki koruma hakkı ışığında incelenen çerçeve kararın, talep edilen kişinin teslim edilmesinden sonra ceza yargılaması aşamasında karar vermeye davet edilen bir mahkemenin söz konusu emrin geçerliliğine kendisi önünde itiraz edilmesi durumunda, bu emrin çıkarılma koşullarını zaman zaman denetleyebilmesi gerektiği şeklinde yorumlanması gerektiği kanısına varmıştır.

Son olarak ABAD, talep edilen kişinin tutuklanması, ardından emri çıkaran üye Devlete teslim edilmesi nedeniyle, EAW'nin ilke olarak, hukuki etkilerini tamamladığını kaydetmiştir. Dolayısıyla ABAD, geçerli bir ulusal tutuklama emrinin bulunmamasının, ceza kovuşturmalarına konu edilen bir kişinin tutuklanması, ardından tutukluluk haline devam edilmesi yönünde verilen karar üzerinde hangi sonuçları doğurabileceğini, emri çıkaran üye Devletin ulusal hukuku bakımından belirleme görevinin, yalnızca yetkili ulusal mahkemeye ait olduğunu belirtmiştir.

E. Özel hayata ve aile hayatına saygı (AİHS'nin 8. maddesi / Şart'ın 7. maddesi)

AİHM, [E.B./Birleşik Krallık](#) (k.k.), no. 63019/10, 20 Mayıs 2014

Olay ve olgular - Polonyalı makamlar, Birleşik Krallık'ta çocuklarıyla birlikte yaşayan ve Polonya vatandaşı olan başvuranın mahkûm edildiği hapis cezasının infaz edilmesi amacıyla bir EAW düzenlemişlerdir. İngiliz mahkemeleri, söz konusu EAW'yi yerine getirmeye karar vermişlerdir.

Hukuki değerlendirme - Sözleşme'nin 8. maddesi: Başvuran, Polonya'ya teslim edilmesinin, reşit olmayan çocuklarından ayrılmasına yol açabileceğini ve Polonya'da mahkûm edilmesine neden olan suçların küçük nitelikte olması dikkate alındığında aile hayatına yönelik orantısız bir müdahale teşkil edebileceğini iddia etmiştir.

Mahkeme, İngiliz makamlarının kararlarını verdikleri tarihte, başvuranın çocuklarının söz konusu EAW'nin muhtemel uygulanmasına bağlı olmayan nedenlerle koruyucu ailenin yanına yerleştirildiklerini göz önünde bulundurmıştır. Dolayısıyla, başvuranın Polonya makamlarına teslim edilmesinin ilgilinin aile hayatına saygı hakkına yönelik ihlal teşkil edebileceğini ileri süren herhangi bir unsur bulunmamaktadır.

Sonuç - Kabul edilemezlik (Açıkça dayanaktan yoksunluk)

AİHM, [West/Macaristan](#) (k.k.), no. 5380/12, 25 Haziran 2019

Olay ve olgular - İngiliz vatandaşı olan başvuran, ceza kovuşturmalarının yürütülmesi amacıyla bir EAW'nin uygulanması bağlamında İngiliz makamları tarafından Macaristan'a teslim edilmiştir. Başvuran Macaristan'a getirildiğinde, ilgilinin başka bir EAW'nin uygulanması bağlamında Finlandiya'ya teslim edilmesi amacıyla tutukluluğu, teslim edilmesi için Birleşik Krallık tarafından gerekli anlaşmaya varılıncaya kadar uzatılmıştır.

Hukuki değerlendirme - Sözleşme'nin 8. maddesi: Başvuran, Macar makamlarının Finlandiya'da mahkûm edildiği cezaı menşe ülkesinde çekebilmesi için Birleşik Krallığa teslim edilmesi imkânını değerlendirmemelerinden şikâyet etmiştir.

Bir tutukluluğun tutuklanan kişinin özel ve aile hayatını kaçınılmaz bir şekilde sınırlandırması ve Sözleşme'nin kişiye tutukluluk yerini seçme hakkını vermemesi ve kişinin ailesinden ayrılması ve uzaklığının herhangi bir tutukluluğun kaçınılmaz sonuçları olması nedeniyle Mahkeme, *evleviyetle (a fortiori)*, Sözleşme'nin yabancı bir Devlette cezaı çekmekten kaçınma veya mahkûm edilen kişinin verilen cezaı hangi Devlette çekmeyi tercih edebileceğini seçme hakkını vermediği kanısına varmıştır.

Sonuç - Kabul edilemezlik (Açıkça dayanaktan yoksunluk)

ABAD, 21 Aralık 2023 tarihli karar, [GN \(Çocuğun yüksek yararına dayalı ret nedeni\)](#), C261/22, EU:C:2023:1017

Olay ve olgular - Dava, bir hapis cezasının infaz edilmesi amacıyla, GN hakkında Belçika makamları tarafından çıkarılan bir EAW ile ilgilidir. GN, hamile olduğu ve kendisiyle birlikte yaşayan, üç yaşından küçük oğluyla birlikte bulunduğu sırada, İtalya'da tutuklanmıştır. Bolonya İstinaf Mahkemesi (İtalya), Belçika makamlarına gönderilen bilgi talebine yönelik yeterli bir cevabın verilmemesi nedeniyle, Belçika hukukunun İtalya'da yürürlükte olan tedbire benzer bir tedbir bağlamında annelerin ve küçük yaşta çocuklarının haklarını koruyan bir tutukluluk rejiminin bulunduğu konusunda herhangi bir kesinliğin söz konusu olmadığı gerekçesiyle, GN'nin teslim edilmesini reddetmiştir. Kendisine başvurulmuş bir mahkeme olan İtalya Yargıtayı, ABAD'a, küçük yaşta çocukları bulunan annenin emri çıkararak üye Devlete teslim edilmesinin annenin özel ve aile hayatına saygı hakkının yanı sıra, sırasıyla Şart'ın 7 ve 24. maddeleriyle korunduğu şekliyle, annenin çocuklarının yüksek yararına zarar

verebilecek olması sebebiyle, bir EAW'yi uygulamayı reddedip reddedemeyeceğini sormuştur

Hukuki değerlendirme - ABAD, Şart ışığında incelenen çerçeve kararın, emri uygulayan adli makamın, öncelikle, bu makam emri çıkararak üye Devlette küçük yaşta çocuklarının bakımını üstlenen annelerin tutukluluk koşullarına ilişkin olarak sistemik veya genelleştirilen eksiklikler sebebiyle, bu kişinin çocuklarının yüksek yararına ve kişinin özel ve aile hayatına saygı gösterilmesine ilişkin temel hakların ihlaline yönelik gerçek bir riskin varlığını kanıtlayan unsurlara sahip olmadığı sürece ve ikinci olarak, ilgili kişilerin kişisel durumları dikkate alındığında bu türden koşullar nedeniyle söz konusu riske maruz kalacaklarına inanılmasını sağlayan ciddi ve kesin gerekçeler bulunmadığı sürece, bu kişinin kendisiyle birlikte yaşayan küçük yaşta çocukların annesi olduğu gerekçesiyle, hakkında bir EAW düzenlenen kişinin teslim edilmesini reddetmesine karşı çıktığına karar vermiştir.

F. Ne bis in idem (Aynı suçtan iki kez yargılanmama ve cezalandırılmama ilkesi) (Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesi / Şart'ın 50. maddesi)

AİHM, [Krombach/Fransa](#) (k.k.), no. 67521/14, 20 Şubat 2018

Olay ve olgular - Başvuran, Almanya'da kovuşturulmaya yer olmadığına dair karardan yararlandığını iddia ettiği olaylar nedeniyle Fransa'da cezaya mahkûm edilmesinden kaynaklanan aynı fiillerden dolayı iki defa yargılanmama hakkının ihlal edilmesinden şikâyet etmiştir. Başvuran, Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesini ileri sürmüştür.

Hukuki değerlendirme - Mahkeme, bu hükümde yer alan ifadelerden anlaşıldığı üzere, Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesinin bir kişinin başka bir Taraf Devlette kesinleşmiş bir kararla beraatine karar verilmesine veya mahkûm edilmesine neden olan bir suçtan dolayı, Sözleşme'ye Taraf bir Devletin mahkemeleri tarafından kovuşturulmasını veya cezalandırılmasını engellemediğini hatırlatmıştır. Mahkeme nazarında, Fransa ve Almanya'nın Avrupa Birliğine üye olmaları ve Avrupa Birliği hukukunun *ne bis in idem* ilkesine (Aynı suçtan iki kez yargılanmama ve cezalandırılmama ilkesi) Avrupa Birliği çapında devletler arası bir boyut vermesi hususu, mevcut davada Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokol'ün 4. maddesinin uygulanabilirliği sorunu üzerinde herhangi bir etki yaratmamıştır. Bu hususta Mahkeme, Avrupa Birliğinin kurallarını uygulamaya veya bu kurallara ilişkin iddia edilen ihlaller Sözleşme tarafından korunan hak ve özgürlükleri ihlal etmediği sürece, bu ihlalleri incelemeye yetkili olmadığını ve Sözleşme'nin, güvence altına aldığı hak ve özgürlüklere yönelik olarak Taraf Devletler tarafından iç hukuk, diğer uluslararası antlaşmalar veya Avrupa Birliği hukuku aracılığıyla daha geniş bir hukuki korumanın sağlanmasını engellemediğini hatırlatmıştır.

Sonuç – Kabul edilemezlik (Konu bakımından (*ratione materiae*) bağdaşmazlık)

ABAD, 16 Aralık 2021 tarihli karar, [AB e.a. \(Genel affın kaldırılması\)](#), C-203/20, EU:C:2021:1016

Olay ve olgular - Slovakya'da bir dizi suç işlemekle suçlanan çok sayıda kişi hakkında genel af çıkarılmış ve bu durum, beraate ilişkin etkilere yol açmış ve ceza kovuşturmalarını kesin olarak sona erdirmiştir. Genel af, 15 yıl sonra kaldırılmış, ceza yargılamaları yeniden başlatılmış ve sanıklardan biri hakkında bir EAW çıkarılmıştır. Bu bağlamda Bratislava Bölge Mahkemesi (Slovakya), ABAD'a, söz konusu suçlardan dolayı ilgili kişi hakkında yürütülen ceza yargılamasının daha önce kesin olarak sona erdirilmesi sebebiyle, bir yandan, bu türden bir EAW'nin çıkarılmasının ve diğer yandan, genel affın kaldırılmasının Avrupa Birliği hukukuyla, özellikle Şart tarafından güvence altına alınan *ne bis in idem* ilkesiyle (Aynı suçtan iki kez yargılanmama ve cezalandırılmama ilkesi) bağdaşıp bağdaşmadığını sormuştur.

Hukuki değerlendirme - ABAD, *ne bis in idem* ilkesinin (Aynı suçtan iki kez yargılanmama ve cezalandırılmama ilkesi) yalnızca ilgili kişinin cezai sorumluluğunun incelenmesi ve bu kişi hakkında bir kararın verilmesi durumunda ileri sürülebileceğini hatırlatmıştır. Hâlbuki mevcut davada ABAD,

dosyadan, genel af kararının Slovakya mahkemelerinin kovuşturmaya tabi tutulan kişilerin cezai sorumluluğu hakkında karar verebilmelerinden önce, sadece ceza kovuşturmalarına son verilmesine yol açtığına ulaşıldığı kanaatine varmıştır. Bu koşullarda, *ne bis in idem* ilkesi (*Aynı suçtan iki kez yargılanmama ve cezalandırılmama* ilkesi), söz konusu kişiler hakkında bir EAW'nin düzenlenmesine karşı çıkmamıştır.